

AV TUVA BJØRKVOLD, FORFATTER, RESSURSLÆRER
FOR NYSGJERRIGPER OG HØGSKOLEKTOR I
NORSK VED HØGSKOLEN I OSLO OG AKERSHUS

Hvorfor Lesekrok i Nysgjerrigper?

Lesing er en av fem grunnleggende ferdigheter som er innført med Kunnskapsløftet. Lesing er ikke lenger noe som bare er norsklærers ansvar. Nå er alle lærere leselærere. Men hva betyr det egentlig i praksis? Hvordan kan man jobbe med lesing i alle fag?

Det viktigste elevene kan lære, er at de ikke alltid skal lese på samme måte. Å lete etter fakta i en tekst krever en annen form for lesing enn det å lese for underholdnings skyld. Derfor må elevene få et verktøy for å lese hensiktsmessig, og å få med seg det de leser.

Nysgjerrigper vil med Lesekroken gi tips til hvordan tekstene i Nysgjerrigperbladet kan brukes til å øke elevenes lesekompetanse. Til hvert blad får du en ny utgave av Lesekroken med utgangspunkt i en av artiklene fra bladet.

Lesekroken består av tre typer oppgaver. Den ene går på en lesestrategi, den andre går på å lese mellom linjene (detektivlesing). I tillegg vil det være en oppgave som tar i bruk andre innfallsvinkler. Hver gang vil det være en kort teoretisk tilnærming til hvorfor oppgavene er laget som de er.

UNDERVISNINGSSOPPLEGG TIL ARTIKKELEN «LIVET SOM FORSØKSDYR» I NYSGJERRIGPER NR. 2-13

Temasetning

I en godt strukturert fagtekst følger stort sett alle avsnittene samme oppbygning. Den første setningen i avsnittet presenterer det som skal omhandles i avsnittet. Denne setningen kalles derfor *temasetning*.

I første avsnitt finner vi setningen «Vi har snakket med en som jobber med forsøksdyr hver eneste dag». Denne temasetningen forteller oss at resten av avsnittet trolig handler om personen som jobber med forsøksdyr. Etter temasetningen finner vi utfyllende setninger som gir leseren mer informasjon. Noen ganger er dette eksempler, andre ganger presiseringer eller utdypinger. Det sentrale er at disse utfyllende setningene ikke skal bringe inn noe nytt, men forholde seg til temaet for avsnittet. I første avsnitt i artikkelen er det to utfyllende setninger som eksemplifiserer og gir oss utdypende informasjon om temaet, en person som jobber med forsøksdyr.

For at elevene skal se denne strukturen, kan det være nyttig å framheve temasetningene i artikkelen. Disse gir en grov disposisjon for hva som står i den. Elevene kan videre føye til to utfyllende setninger ut fra det som står i temasetningen. Innholdsmessig vil de da ha bygget opp et avsnitt.

Også når man skriver, vil det å bruke temasetninger være gunstig. Be for eksempel elevene skrive tre temasetninger om et emne de har jobbet med. La det være flere tomme linjer mellom hver setning, og bruk helst data. Skriv to utfyllende setninger til hver temasetning. Elevene har nå tre avsnitt. Med en kort innledning og avslutning har de et greit utgangspunkt for en fagtekst, helt uten avskrift. Ved å bruke samme teoretiske tilnærming innen lesing og skriving av fagtekster kan elevene lettere se sammenhengen i hvordan mange tekster er bygd opp. Samme strategi gjør lesingen lettere, og hjelper dem med egen tekststruktur.

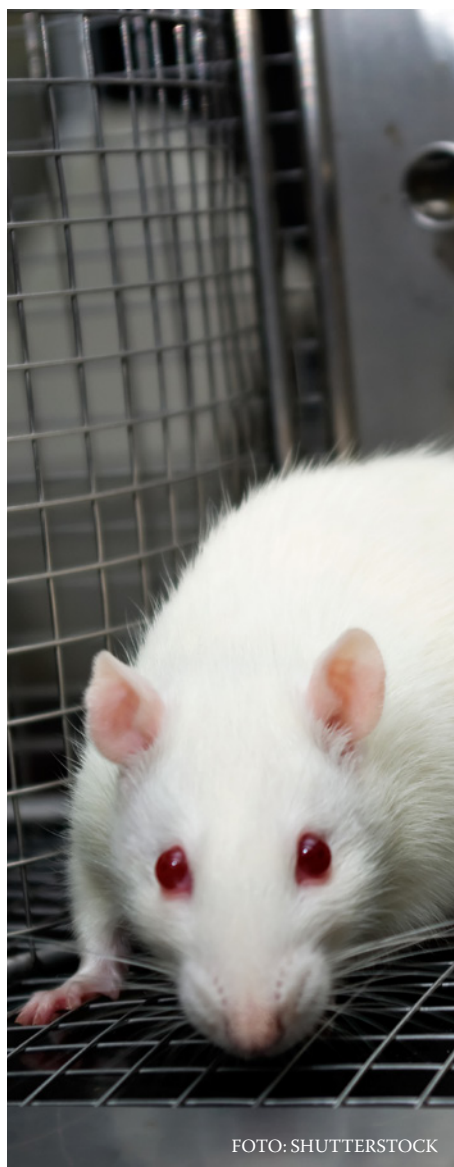

FOTO: SHUTTERSTOCK

Om Nysgjerrigper

Nysgjerrigper er Forskningsrådets tiltak for elever og lærere i barneskolen. Hovedmålet er å oppmuntre barn og unge til å ta vare på og dyrke sin nysgjerrighet, forskertrang og fantasi. Nysgjerrigper vil øke interessen for forskning og vitenskap – og håper flere unge mennesker velger forskning som karrierevei.

I tillegg til et eget vitenskapsmagasin inkluderer tiltaket nettsted og ulike lærertilbud – blant annet veiledning til hvordan barn kan arbeide med et forskningsprosjekt.

Les mer om tiltakets tilbud og aktiviteter på nysgjerrigper.no

Oppgaver til «Livet som forsøksdyr»

1. Tanker om forsøksdyr

- Skriv ned alle ordene du kommer på når du tenker på *forsøksdyr*.
- Tenk over følelsene du har knyttet til disse ordene. Tegn en rød ring rundt de positive ordene og en brun ring rundt de negative.
- Sammenlikn ord og følelser med en annen.

2. Detektivlesing

- Hvilke forsøksdyr er vanlige i Norge?
- Hvorfor får noen lov til å forske på dyr?
- Se på bildene. Hvilke dyr tror du lever i laboratorier, og hvilke er med på feltforsøk?

3. Temasetninger

En temasetning er den setningen som står først i et avsnitt.

Jobb sammen to og to.

- Marker temasetningene i teksten.
- Lim en lapp over resten av avsnittet.
- Les én og én temasetning høyt, og føy til en utfyllende setning hver. Ta utgangspunkt i det dere har lest i artikkelen.
- Diskuter om dere til sammen fikk med det viktigste fra artikkelen.

